

Meie Leg

N: 2. 1937.

VÕIMALUSI ELUKS

Eelmises numbris oli jutt võitlusest olemise eest. Nägime, et on vahe inimese võitluse ja muude olevuste võitluse vahel. Inimest ja looma ei saa üksteisega võrrelda. Neil kummalgi on erinev seisukoht looduses, nende kummagi kohta maksab looduse, ühtlasi Looja, erinev tahe. Loomariigis maksab teataval määral tugevama jõuõigus, inimühiskonnas aga paremate eesõigus. Tugevam loom tuleb eluvõitluses paremini toime eluhoidmisega, ja inimene saavutab oma loova tööga suurema eesõiguse ja parema seisukoha. Suurem loom murrab vähema, kuid mitte sellepärast, et ta on tugevam, vaid et see teguviis on temale määratud toiduhankimise otstarbel. Kellele see ei ole määratud, see ei tee seda mitte. Loomad täidavad looduse tahte. Kui aga tugevam inimene võtab enesele voli nõrgema inimese elu takistada või hävitada, siis on see kisendav ülekohus. Looduse tahe inimese kohta on hoopis teine. Kui inimene talitab looduse tahte vastu, siis on tema tegu võrratult õelam kiskjate loomade omast, aga kui ta talitab looduse tahte kohaselt, siis on tema tegu kaugelt õilsam loomade omast. Vastavalt sellele on teatava inimese võitlus kas hävitav või loov.

Hoolitsust oma elu eest nimetatakse võitluseks, sest et elutarvete saavutamiseks tuleb tarvitada jõudu ja ületada raskusi. Inimese õilsat tegevust nimetatakse loovaks võitluseks, sest et sellega jätkatakse loomistööd — paljundatakse ja luuakse väärtusi.

Inimese võimed on nii suured, et ta ei peaks minema loodusele kuigi kalliks. Inimesele on määratud hankida oma elutarbed loodusest. Tõelikult võiks olla olukord niisugune, et ta ei võta ka mitte looduselt, vaid annab loodusele ja siis võtab sellest ühe osakese oma tarviduseks. Õige elukäsituse juures ei oleks kitsikust ega puudust. Inimestele jätkuks ruumi ja elutarbeid. Inimesi võiks maakeral olla mitmekordselt rohkem praegusest arvust.

Milline olukord võiks olla ja miks seda ei ole, selle selgituseks järgnev arutelu.

Kujutlege neid takistusi, mis praegu aset leiavad. Kõigepealt kuipalju elutarbeid muudetakse kahjulikkudeks uimastusaineteks. Nendega on ühelt poolt varade raiskamine ja teiselt poolt varade loomise takistamine, koguni elu hävitamine. Ühede vaimu ja keha halvavad uimastusained, teiste vaimu ja keha elumured. Ühed kulutavad liig palju läbi, teised ei saa hädavajalikkugi. Niisuguses olukorras ei saadagi mõtelda ideaalsema elu peale. Kogu see õhkkond kisub inimest alla. Kõik on kimbatuses oma

eluga. Elu on tehtud ebakindlaks. Tarvis on kuidagi elu hoida. Sealjuures tormatakse elu paremaks tegema ega hoolita sellest, mis on kohane ja mis mitte; ei arvestata eluseadust, et tuleb luua elutarbed, aga mitte võtta teistelt — ülekohtuselt, vägivaldselt. Kui ainult võetakse, ilma et midagi muud samas väärtuses tagasi antakse, siis hävitatakse.

Ebavoorusele inimesed toovad väga suure ohvri. Raisatakse hiiglapalju elutarbeid. Selles õhkkonnas inimese mõtteviis kujuneb ei tea milleks, ja ta ihaldab endale võimatuid asju. Püütakse saada suuri kasusid, et raisata.

Segases ja halvas õhkkonnas, nagu seda elu üldiselt on, tekib päris hädaohtlik element, kes varastab, röövib ja tapab. Need inimesed on ühiskonna pahe vili; ühed on omandanud paha kalduvuse pärivuse teel, teised aga järeleaimamise teel. Need inimesed ei loo ise eluväärtusi ja pealegi takistavad teiste loomingut. Nende vastu abinõude tarvitamine nõuab samuti eluväärtuste kulu. Tuleb rakendada politsei- ja kohtuvõim.

Inimesed ei ühine mitte loovaks tööks, vaid hävitavaks võtmiseks. Avalik kuritegu on riigis seadusega ja võimuga piiratud. Aga siiski tehakse niipalju kui saab seadusest mööda hiilida. Täiesti õiget ellusuhtumist on leida vähestes.

Säärasest elukäitumisest tekib suurematel riikidel soov teisi vallutada. Siin on jällegi soov mitte luua, vaid võtta. Selle jaoks relvastatakse. Paratamatult peavad siis ka teised relvastuma. Relvastumine toimub võidu. Relvade valmistamisega iseenesest midagi ei luua, küll aga kulutatakse ära looduse varad ja inimese töö. Relv ei ole tööriist, mille abil võiks luua uued väärtused ja need tagasi anda loodusele selle eest, mis on saadud tema jaoks looduselt, ja selle eest, mis inimene on tema kallal töötanud. Olakse sunnitud relvasid valmistama ja kahjusid kandma, aga üldiselt päris otstarbekohase ja õilsa elu suhtes on see kahjulik. Kahju, et ei ole jõutud nii kaugele, et ei oleks olnud vaja seda kulutust. Looduse varad töötatakse ümber mitte loovateks abinõudeks ja tarveteks.

Mille vastu valmistatakse, see ka tuleb. On liig palju loodetud oma relvajõu peale, ja siis muudkui astutakse välja hävitavaks võitluseks. Hävitatakse inimesed, kes oleksid võinud luua väärtusi, ja hävitatakse varandusi, mis oleks olnud tarvis elu ülesehituseks.

Nii võib kujutleda, milline takistus ja hävitus aset leiab. Kui palju võib olla selle arvel eluvõimalusi. Aga see kõik läheb kaduma. Tu-

leb välja nii, et ei saagi teisiti. Ja seda olukorda hakka kas või nimetama eluseaduse kohaseks. Uhele on see olukord kahjulik, teisele kasulik. Kui ei oleks kuritegevust, ei oleks ka kõrgeid au- ja võimukandjaid, kui ei oleks sõda, ei oleks kasusaajaid relvavabrikante. Kogu elu on mässitud umbsõlme; ei saa ära jääda kuritegevus ega saa parandada elu. Hävitavad mõjud kestavad edasi. Kõikide heade soovide jaoks jääb rippuma — aga.

Õeldakse, maailma ei saa parandada. Seda aga õeldakse harilikult oma seadusevastase eluviisi õigustamiseks. Kui maailma ei saa kohe parandada, kas seepärast peab siis halba veel halvemaks tegema? Keegi ei ole õigustatud halvasti elama seepärast, et teised halvasti elavad. Kui sinul juba mõttes väljahtub, et maailm on paha, siis on sinu kohus jõudumööda olukorra paranemiseks kaasa aidata. Kui sa ei jõua maailma muuta, aga kuigipalju head võid siiski teha. Mis on halb, seda ei saa millegagi õigustada. Halba tuleb heaks teha. Mitte kergelt käega lüüa. Kui soovitakse, et elu peaks püsima, siis peaks hoolitsetama ka eluhoidvate põhimõtete eest. On küllalt neid, kes on alla käinud; nende aju enam ei mõtle, need enam ei saa elu teenida. Seepärast ei peaks keegi enesele võtma nende seisukohta.

Elu peab olema ülesehitav. Kui püüame elada ainult enesele, siis eemaldume inimestest, või kui tahame teistelt võtta, siis tõrjume inimesed eemale. Nii saab ühiskond killustatud. Seega ka eluvõimalused takistatud. Praegu ei ole ju muud kui üks inimene varitseb teise elu. Igaüks peab olema valvel, et tema omadust ei petetaks välja, ei pressitaks välja, ei varastataks, või ei röövitaks. Kuidas saabki siis olla lahe eluvõimalus.

Kas peab siis elu hävitama? Kas peaks inimene võtma teiselt ruumi ära? Ei! Inimesel ei tarvitseks elada röövelu. Õige elukorralduse juures võiks looduselt saada nii palju kui kulub, olgu inimesi kui palju tahes. Praegugi on juba elutarbeid olemas nii palju, et ühelgi inimesel ei oleks kannatada puudust. Palju enam võiks luua otstarbekohase elukorralduse juures. Praeguse niioelda röövkultuuri juures üks inimene võtab teiselt ruumi ära. Inimesed võiksid elada peaaegu külj külje kõrval.

Ärgu mõeldagu, et loodusel ei olegi eelplani inimeste jaoks. Loodus on hästi korraldatud. Ei võiks arvata, et kui elu ei takistata, siis võiks nii kaugele minna, et tööpoolest ei ole ruumi. Ei, loodusel on elu jaoks kord. Sündivusel ka on oma piir; kõrgem käsi juhib sedagi. Nagu sünnib võrdselt isaseid ja emaseid, nii on ka sündivusel oma määr. Looduses võime näha, et loomi ei saa viimseni otsa ega sigine ka liialt paljuku. Milline loomaliik on vähem kindlustatud elu vastu, neid rohkem sünnib, ja ümberpöörduvalt. Kõrgemad loomad kauem elavad ja vähem siginevad.

Ja ega inimeselegi ole määratud just väga palju sigineda. Liig suur sigivus on omamoodi liialdatud enesekindlustamispuue. Õige elukorralduse juures oleks inimesi rohkem kui praegu, ja nende arv püsiks ühel tasemel, sest võrdselt sünnib ja sureb. Halva olukorra juures sünnib kas liig palju (hiinlased) või liig vähe. Tänapäeval sünnitatakse järeletulijaid vähe, sest näib, et ei jatku ruumi. Õiges elus maksab parajusseadus ka sündivuses.

Lõpuks nimetan veelkord võimalusi, mida annab loov võitlus. Edu seisab inimeste koostöös. Inimkond peaks moodustama võimalikult terviklise ühiskonna. Praegu sirutatakse raha ja kulla järele, et selle abil end teistest eraldada, teisi valitseda ja end teenida lasta. Tuleks aga püüda ise loov olla ja ühiskonda teenida. Raha vastu peaks iga elujõuline inimene andma midagi, olgu siis ainelisi või vaimseid väärtusi, meie elamisest peaks olema teistele tõeline kasu. Teiste kasuks elamine lähendab inimesed üksteisele. See teeb võitluse olemise eest soodsamaks. Ühiselt luuakse väärtused ja kindlustatakse elu. Inimene üksi olles ei saa oma suuri vaimseid võimeid rakendada, tal ei ole käe pärast tarvilisi varasid ega teadmisi. Käsikäes töötades on aga kõik võimalik. Üks leiutab ühe asja, teine teise. Õpitakse üksteiselt. Mida ühel ei ole, seda annab teine. Nii täiendatakse elu ja luuakse võimalused. Ei võida aimata kui tarvis on inimestel üksteist, samuti rahvastel üksteist. H. P.

Raha ahvatleb...

Augustis 1914 Euroopa teostas enesetapu. Pärast seda aega pole enam ühtlast tervet Euroopat, vaid ta on jagunenud kaheks verivaenuliseks leeriks. Kuigi pikemat aega oli mängitud sõjamõttega, siiski ainult vähesed uskusid, et sõda seisab juba tegelikult ukse ees, nii lähedal, et rahvad „libisesid sõjakeerisesse“, nagu seda väljendas Lloid George mõned aastad pärast sõda, kui talle avanes võimalus ütelda tõtt selle üle. Keegi ei mõistnud tol ajal katastroofi suurust, ja kui see näis paljudele säärasena, siis ei olnud ka vähe neid, kellele see tähendas kergendust. Paljud lahendamata probleemid, mis olid teinud juhtide elu raskeks, kadusid nagu ühe hoobiga.

Maailm muutus hämmastavalt lihtsaks. Kõik süü pandi vaenlase arvele. Oma karjas olid ainult head lambad, kuna õelad arvati olevat vaenlase poolel.

Euroopa üldises mõttes oli kadunud. Tema asemel seisid vastamisi kaks vaenulikku leeri, kelle vahel oli kadunud igasugune sugulusside, ühine traditsioon, ja nad eitasid oma ühist saatust. Vastapoolel polnud enam mingisuguseid teeneid, ta leiti olevat lihtsalt kuratlik.

Liitlaste maades vaadati sakslastele kui kuratitele, tooretele metslastele ja inimsoo vaenlastele. Heideti ära Bach ja Beethoven, sest nende rahvuselt võis oodata ainult kurja. Sakslaste silmis olid prantslased sadistlikud ahvid; inglasi peeti argadeks silmakirjatsejateks, kes tahtsid hävitada oma võistlejad kaubanduses; itaallastele vaadati kui häbematutele äraandjatele. Iga oma liitlane oli he-

roiline ja õilis; iga vastase liitlane aga nurjatu. Mõlemad pooled ütlesid olevat Euroopa kultuuri esindajad ja kaitsjad, mida samal ajal ometi mõlemad hävitasid. Serbia kaitses „valget tsivilisatsiooni“ „hunnide“ eest; tsarism jälle tundis olevat oma kohustuse „maailmas kindlustada demokraatiat“, kuna türklased ja bulgaarlased tahtsid viia „kultuuri“ Pariisile ja Londonile. Tundub uskumatu, et üldse võidi levitada ja uskuda sääraseid fantastilisi tõemoonutusi; kuid see on siiski ajalooline tõsiasi.

Ent see Euroopa ühtluse hävitamine polnud veel kõige hullem; sõda kaotas valge rassi prestiiži. Inglismaa laskis india väeosadel sõdida valgete vastu, Prantsusmaa tegi sedasama neegritega ja arablastega; neid ei kästnud mitte ainult sõdida valgete vastu, vaid neid õpetati ka valgeid vihkama ja põlgama. Neegritele öeldi, et sakslased on metslased, ja nemad, neegrid, seisavad neist palju kõrgemal. Kuna sõjas ei jäetud kasutamata ühtegi võimalikku abinõu vastase mahategemiseks, siis oleksid ka sakslased talitanud samuti, kui neil oleks avanenud selleks mingisugune võimalus; kuna sakslastel polnud seda võimalust, siis püsib mainitud enesetapu võte ainult liitlaste arvel. Nii kaotati legend valgemehe üleolekust, millele rajaneb Euroopa rahvaste asumaadepoliitika, ja mingi asi ei või teha sündinut olematuks.

Samuti enesetapvaks Euroopale, kuigi teises mõttes, oli abipalumine Ameerikalt. Nendest tagajärgedest pole Euroopa seni veel paranenud, kuna ta muutus majanduslikult sõltuvaks Ameerikast.

Sõja läbi Euroopa kaotas eesõiguse juhtida valget rassi, ja valge rass kaotas eesõiguse juhtida inimkonda.

Need avalikud sõjatagajärjed on siiski vähem traagilised, kui raskemalt mõistetavate väärtuste hävitamine. Euroopa ei teinud mitte ainult majanduslikult ja poliitiliselt enesele otsa, vaid ta surmas peagu kõik, mis ta oli kogunud vaimsete jõupingutustega paljude sajandite kestes. Sõja puhkemine tõi lõpu kõigele sellele, millele ta võis õigusega olla uhke. Sõda tähendas isiksuse igasuguse vabaduse lõppu, mille läbi oli arenenud tsivilisatsioon; ta tähendas tagasilangust barbaarsusse. Vabadus kadus; esmalt kadus kõlbeline vabadus, kuna inimesi sunniti tapma. Sellele järgnes mõtte- ja sõnavabaduse kaotamine. Kui keegi veel julges mõtelda, siis vähemalt ta ei tohtinud seda väljendada. Iseseisvalt ja ideeliselt mõtlejaid mehi koheldi kui kurjategijaid, kes kahjulikud riigile, kuna kellelgi polnud õigust kõrvale kalduda ametlikest eeskirjadest. Südametunnistust käsutas ülemus. Eraomanduse õigus, mis maksev kapitalistlikus maailmas, kõrvaldati; eraisikute varandus, kes kuulusid vaenulisele poolele, konfiskeeriti. Ei tehtud ka vahet sõdijate ja eraisikute vahel; viimaseid vangistati samuti.

Aja jooksul kiideti heaks kõik vahendid ja abinõud sõjapidamises: mürkgaas, lennukid, allveepaadid, tankid — kõik tapmisviisid olid lubatavad, ja selles polnud enam mingit takistavat seadust. Pimedast keskajast saadik polnud nähtud säärast hirmust ja halastamatut sõda; isegi naistele ja lastele ei antud armu, kui seda nõudsid „tehnilised põhjused“. Pole imestada, et inimese loomus degenereerus, sügavale langes, mille tõttu võis uskuda inimesest kõige halvemat. Usuti, et vaenlase sõdurid inimesi piinavad: naistel silmad peast välja pistavad; lastel käed maha raiuvad, inimesi elavalt põletavad, või risti löövad. Sääraseid lugesid jutustati sakslaste kohta Belgias ja venelaste kohta Ida-Preisimaal; seda usuti ja levitati vastaste poolt. Põrgu oli lahti lastud ja maailma elanikud ei väärinud enam inimese nime.

Euroopa kvaliteet oli kadunud; jumaldati kvantiteeti, arvu, mahtu; ta loobus vaimsest pärandusest ja hakkas jumaldama ainet, raha, masinat. Sõda lõi uued ebajumalad; rahvad täideti hullustusega; masin pühitses oma võidukäiku. Kunagi varem polnud nähtud sääraseid inimeste hulki ja rahade arve. Pea õpiti lugema sadandetes tuhandetes, isegi miljonites. Üks rahvas võis välja panna viis miljonit sõdurit, teine viis, kuus miljonit, ja isegi kaksteist miljonit, nagu Venemaa. Arvati, et nii palju sadandeid rügemente, nii palju tuhandeid pataljone pidi kindlustama võidu. Oli vaja tuhandeid kahureid ja nende jaoks miljoneid kuule; miljonitele sõduritele vajati miljoneid konservikarpe. Kõik vabrikud võisid produtseerida kohutava hulga materjaale, kuid siiski ei jõutud rahuldada nõudmisi;

tuli asutada üha uusi ja uusi vabrikuid. Arvud kaotasid igasuguse tähenduse.

Enne 1914. aastat valitsused ja parlamendid tundsid muret või rõõmu iga miljoni naela üle, mis täitis nende eelarvet; oli ette tulnud juhumeid, kus seadusandev võim oli lükanud tagasi õige väikesed ettepanekud eelarve tõstmiseks. Nüüd oli kõik muutunud teiseks. Inglismaale üksi maksis sõda iga päev 5 miljonit naelsterlingit (90 milj. krooni). Kõik andsid välja, mis nad tahtsid, sest arvestati, et võidetud peavad kord kõik tasuma. Arvud, mis näitasid kaotusi ja väljaminekuid, olid kohutavalt suured. Nad ulatasid tuhandetesse, sadadesse tuhandetesse ja miljonitesse; kuid inimkond oli joobunud, ta ei võinud mõista neid arvusid. Sõja koledused ületasid inimeste kujutlusvõime, seepärast nad ei avaldanudki neile enam mõju.

Keegi võib endale kujutleda sadasid, isegi tuhandeid haavatuid, purustatuid ja surnuid. Aga sajad tuhanded säärases seisukorras on kujutlematud ja seepärast ei avalda mõju kujutlusvõimele. Võitlused Verduni all on maksnud sakslastele veerand miljonit meest. Nende seas oli igasuguseid mehi: vanu ja noori, inetuid ja ilusaid; tuimasid igapäevainimesi, sünnilt roimareid, ka suurvaime, luuletajaid, mõtlejaid, õpetlasi, sportlasi ja muid mehi, kellele rahvas olnud uhke. Nüüd olid nad muutunud arvude väikesteks osakesteks, tähtsute tähtsusteta tüki-kesteks sellest üldkogust, mida nimetati „inimmaterjaliks“.

Tuhanded tapeti ja haavati ühe päevaga, aga juhatus teatas, et „rindel olukord muutuseta“. Sajad tuhanded langesid, kui vastane võttis ette suurema pealetungi. Inimene oli annud eesõiguse masinale. See pool, kes omas suuremad, paremad, arvukamad ja uuelaadsemad tapamasinad, pidi võitma.

Kui oleks seda sisse nähtud õigel ajal, siis oleks sõda olnud lühike. Kui sakslased oleksid omanud mõned tuhanded allveelaevad, inglased mõned tuhanded tankid ja mõni teine riik mõned tuhanded lendavad pommiheitjad, siis oleks vastase heroism, patriotism ja julgus pidanud kohe alla vanduma. Kui „teadus“ oleks olnud veidigi rohkem edasi jõudnud, siis poleks tankid enam vajanud meeskonda; allveepaate ja lennukeid oleks võidud juhtida ilma inimesteta; mürkgaasid oleksid alatasa seisnud linnade ja maade üle. Masinatega oleks sõditud masinate vastu ja Euroopa rahvastik oleks olnud ohverdatud neile. Kuna tehnika ja teaduslik piüie ei seisnud veel sellel uhkel kõrgusel, siis ei toonud ka masinad nii kiiret otsust.

Viimaks tuli lõpp, kui ühe poole jõud rauges, kuna teisele poolele tulid toeks ühendriigid. Sel viisil Ameerika „päästis“ Euroopa.

Päev tuli, millal Euroopa rahvad jätsid järele üksteise poegi tapmast, ja seda nimetati rahuks. Aga tõelist rahu ei ole tulnud enam tagasi; pole enam Euroopat, kes võiks talle ütelda teretulemast.

— „Die Entdeckung Europas“, P. Kohen-Portheim.

LOOJA TAHE

Jumala tahe on loov ja korraldav jõud. Selle tahte läbi on loodud kõik nähtavad ja nähtamatud asjad. „Sa oled kõik asjad loonud, sinu tahtmise läbi on nad olemas.“ Ilm. 4, 11. Seesama tahe valitseb veel täna, hoides korras kõike, mis on loodud. Kõik peab käima nii kuis Jumal on mõtelnud ja tahtnud. Kõigel olemasoleval on vaid üks otstarve, üksainus eesmärk, see on Jumala tahtmise täitmine. Nii see on olnud ja nii saab see kestma lõputute aegadeeni.

Terves universumis on olemas üksainus maailm, kus Jumala tahtmist ei täideta täielikult. See maailm on inimeste praegune elukoht — meie maa. Inimene on jätnud tähele panemata Jumala tahtmise ja tegutsenud selle vastu. Sealäbi on tulnud meie maailma lahkemõtted, segadused ja viletsus, mis on hävitanud peaaegu kõikide õnne. Äralangemise läbi on tulnud lahutus Jumala ja inimese vahele. Inimene on muutunud Jumala suhtes kahtlejaks, uskmatuks ja on seeläbi kaotanud suurel määral Jumala tahtmise tundmise. Lahutus Jumalast on teinud inimese õnnetuks; tal puudub südamerahu

Loodus kaunis talveehtes

Kristlastena peame jõudma selgusele Jumala tahte suhtes. Me peame teadma, kas elame või ei ela mitte Jumala tahtmise järele. Peame otsustada mis on Jumala tahtmine, sest sellest oleneb meie igavene saatus. „Ei saa taevariiki kõik, kes ütlevad minu vastu: „Issand, Issand“, vaid need, kes teevad minu Isa tahtmise järele, kes taevas on.“ Mat. 7, 21. On kindel, et inimese eluõnn oleneb Looja tahtmise täitmisest, seepärast peaks meil olema selle täitmiseks loomulik tung ja kalduvus.

Kuid inimene küsib kahtlevalt: Kus saan ma teada Jumala tahtmise? Jumal pole seda mulle teada annud. Jumala olemus on nii suur ja arusaadamatult; mis võib tal olla tegemist kaduva ja tähtsuseta inimeluga? „Ja ta mõtleb oma südames, Jumal on meid ära unustanud, ta on oma silmad varjule pannud, ei ta näe elades.“ Laul 10, 11. Aga säärane kahtlus ei vabanda, sest inimene on loodud nii, et ta võib tunda Jumala tahtmist. Kõik on kutsutud Jumala tahtmise tundmisele. „Ja ärge võtke mitte sellesinase maailma sarnased olla, vaid muutke endid oma meele uuendamise läbi, et te võiksite katsuda, mis on Jumala hea, meelepäraline ja täis tahtmine.“ Rom. 12, 2.

Jumala tahe on ilmutatud inimestele Piiblis. Seal on see kirjutatud inimese mõistusele arusaadavas keeles. Teiseks on Jumala tahe ilmutatud südametunnistuse kaudu. Kõlblustunne näitab, mis on hea või kuri. Kolmandaks on Jumala tahe avaldatud ka looduses.

Esmalt tahame uurida Jumala tahet Piiblist. Kogu Piibel selgitab meile Jumala tahet, aga kõige lühemalt kokku võetuna on see leida kümnes käsus. Käsud õigel kujul on leida Piiblis — 2. Mos. 20. Katekismuses olevad käsud ei ole Piibli käskudega võrdsed; need on inimeste poolt muudetud ega avalda enam Jumala täielikku tahtmist.

Lihtsas, lapselegi arusaadavas keeles on kirjutatud Jumala tahe. Kõik on suutelised seda õppima ja meeles pidama. Neli esimest käsku näitavad meie kohustusi Jumala vastu, ja kuus viimast kohustusi ligimese vastu. Need kõik on ühevõrra tähtsad. Inimene ei tohi muuta nendest kõige vähematki, sest Jumala käsk või tahe on niisama täielik ja muutmatu kui Jumal ise. „Kes nüüd iial ühe neistsinasist vähimaist käsusõnust kaotab ja õpetab nõnda inimesi, teda peab kõige vähemaks hüütama taevariigis, aga kes iial seda teeb ja õpetab, teda peab suureks hüütama taevariigis. Sest mina ütlen teile, tõesti, kuni taevas ja maa hukka läheb, ei lähe mitte hukka käsust (sedagi), mis kõige vähem kiri ehk tähekene on. seni kui kõik sünnib.“ Mat. 5, 17, 18.

Nendest käskudest üleastumist mõtte, sõna või teoga nimetatakse patuks. Patt on tunginud kõikidesse inimestesse, kõik on käsust üle astunud. „Igaüks, kes patu teeb, see teeb seda, mis on käsu vastu, ja see on patt, mis on käsu vastu.“ Patt saab olla maailmas ainult käsust saadik, sest kus ei ole käsku, seal ei saa kindlaks teha üleastumist. Kuna me teame, et patustas juba esimene inimene, siis sellest võime mõista, et need samad käsud olid maksivad juba alguses. Kirjalikult anti need Siinail uueks meeletuletuks hilisematele rahvapõlvedele. Käsk tõmbab piiri õigluse ja ülekohtu vahele. Ükski inimene, kes astub üle selle piiri, ei või jääda karistuseeta, sest Jumal nõuab õiglust, ta nõuab oma käskude täitmist. Nende samade käskude alusel mõistab Jumal kohut iga inimese peale, ja tasub tegude järele. Jumal tahab, et võiksime olla patuta ja pääseda karistusest. Oma käskude või tahte selgituseks on Jumal annud Piibli. Piibel on kümne käsu mõiste sügavam ja laiem seletus.

Inimesel on raske täita Jumala käsku, sest patu läbi on nõrgenenud inimese kõlbeline vastupanu kurjale. Mõned arvavad, et inimese nõrkus vabandab käsust üleastumist, ja et Jumal ei nõua oma sõna täitmist nii täpselt kui see on kirjutatud Piiblis. Säärases arvamises minnakse Jumala tahtmisest ükskõikselt mööda. Kuid inimese nõrkus ei vabasta teda sõnakuulmise kohustusest. Näiteks, kui keegi on joobnud ja seetõttu ei saa täita oma peremehe käsku, on ta siiski vastutav oma teguviisi pärast. Kui inimene muutub nii valelikuks, et ta ei saa enam rääkida tõtt, ega see päästa teda vastutusest valetamise eest. Kõlbelises nõrkuses on süüdi inimene ise, sest kunagi on ta jätnud Jumala hoiatuse tähele panemata ning annud kiusatusele järele. Esimene patt avab ukse paljudele järgnevatele pattudele, mis võivad ulatada järeltulijatesse kolmandast või neljandast põlvest saadik. Seepärast on meie kohus olla valvel ja panna tähele Jumala käske. „Kuulgem kõik, mis on sellesinase sõna otsus: Karda Jumalat ja pea tema käskusid, sest see on iga inimese kohus.“ Kog. 12, 13.

Peame hoiduma eksimisest ka looduse seaduste vastu, sest seega eksime ühtlasi Jumala tahtmise vastu. Terviseseadus on Jumala tahe inimese keha suhtes. Seda peame täitma niisama täpselt kui kõlbluskäsku. Üleastumine sellest on patt ja toob karistuse haiguse kujul juba selles elus. Kes tahab jääda terveks, peab õppima tundma Jumala tahet oma ihu suhtes.

Jumal tahab, et oleksime kained ja korrapärased söömisel ning joomisel, sest ebasöömine rikub tervise. Jumal tahab, et sööksime ainult inimesele söömiseks määratud toite. „Et teie vahe teete roojase ja puhta vahel, ja selle elaja vahel, mis sünnib süüa, ja selle vahel, mis ei sünni süüa.“ 3. Moos. 11, 4. Lugege mida ini-

Pakase kunstitöö...

mesel sünnib süüa ja mida mitte: 3. Moos. 11; Jes. 66, 15—18; Apst. 11, 8.

Jumal tahab, et me ei tarvitaks alkoholi, tubakat ega teisi tervist hävitavaid aineid, sest need hävitavad inimese kõlbeliselt ja kehaliselt. „Eks teie tea, et teie Jumala tempel olete ja Jumala Vaim teie sees elab. Kui keegi Jumala templi ära rikub, seda tahab Jumal ära rikkuda, sest Jumala tempel on püha ja see olete teie.“ 1. Kor. 3, 16. 17.

Inimesed, kes elavad loomuvastast elu, kaotavad viimaks täiesti võime Jumala tahtmise täitmiseks. Pahad kombad on külgehakkavad, nendest võib patt kanduda edasi teiste inimeste külge. „Seepärast minge nende seast ära, ja lahutage endid, ütleb Issand, ja ärge puutuge mitte roojase külge, siis tahan mina teid vastu võtta.“ 2. Kor. 6, 17.

Jumal on avaldanud oma tahte — istutanud kõlblustunde sügavasse inimese südamesse. Inimesed nimetavad seda sisetunnet südametunnistuseks. Südametunnistus on antud kõigile inimestele, ka paganatele, kellele ei ole kuulutatud

(Järg 27. küljel.)

AJA TÄHENDUS

Et sa ei ole tunnud oma katseaega, on see sinu silme eest varjule pandud.“ See oli Iisraeli rahva äräheitmise ja Jeruusalemma hävitamise suuremaid põhjusi. Kristus vaatas eemalt Jeruusalemmale ja tema silme ette kerkis selle rahva kurb saatus. Tema tahtis seda õnnetust ära hoida, kaitsta Iisraeli otse kui kana oma poegi, aga nad ei tahtnud. Iisraeli rahva langemise suurimaks põhjuseks oli, et nad ei pannud tähele ega tunnud Jumalast määratud aegasid ega ajakohaseid sündmusi. Nad toetusid kõiges vanadele traditsioonidele ja oma tarkusele, heites kõrvale jumalikud ajakohased kuulutused.

Jumal aga on alati prohvetite läbi teatanud oma plaane ja hoiatanud inimesi tulevaste sündmuste suhtes. Nii ütleb Jumal Aamose läbi: „Sest Issand Jehoova ei tee midagi, kui ta ei ilmuta oma salajat nõu oma sulastele, prohvetitele.“ Aamos 3, 7. Juba veeputuse eel Jumal hoiatas Noa läbi maailma tuleva hädaohu eest. 120 aastat kõlas kuulutus tulevasest veeputusest. Kes uskus ja tegi, mis kästud, see pääsis õnnetusest. Uskmatud aga lõikasid seda, mis nad olid külvanud.

Samuti hoiatas Jumal Niineve elanikke ähvardava hädaohu eest. Et kõik rahvas võttis Jumala hoiatust tõsiselt ja pööras oma kurjast elust, siis Jumal halastas ega hävitanud neid.

Kuid Jumal ei ole ette määranud mitte ainult hävituse tuleku aega ja hoiatanud rahvast selle eest, vaid ta on ka ette kuulutanud õnnistuse ajad ja sündmused. Jumala prohvetlik ajakell näitab alati õiget aega. Eriti selgesti näitas see Kristuse sündimise aega.

Paulus kirjutab Kristuse esimese tuleku aja kohta: „Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, et see pidi naisest sündima ja käsu alla saama.“ Kal. 4, 4. Me küsime, missugune aeg? Kindlasti see ettekuulutatud aeg, millest oli kirjutatud Taanieli raamatus. Vaata: Taan. 9, 26. Kui Jeesus algas oma õpetuseametit, siis ta kuulutas esimesena „kättejõudnud ajast“. „Aga pärast... tuli Jeesus Kalilea maale ja kuulutas Jumala riigi evangeeliumi ja ütles: „Aeg on kätte jõudnud, Jumala riik on ligi tulnud; parandage meelt ja uskuge armuõpetust.“ Mark. 1, 14. 15. Seda aega võis Iisrael teada, sest Kristuse tuleku märgid olid antud neile teada. Neid võis rahvas leida prohvetite raama-

tutest, mis igal hingamispäeval loeti. Paulus tähendabki nende rumalusele, üteldes: „Sest need, kes Jeruusalemmas elavad, ja nende ülemad, et nad sedasinast Jeesust ei tunnud, on teda hukka mõistes tõeks teinud prohvetite sõnad, mis igal hingamispäeval loetakse.“

Seepärast ka Kristuse etteheide oma kaas-aegsetele: „Kui õhtu saab, ütlete teie: Meile tuleb täna hea ilm, sest taevast punab. Ja hommikul ütlete teie: Täna tuleb meile kuri ilm, sest taevast punab ja on pilves. Teie salalikud, küll taeva nägu mõistate teie ära arvata; eks siis teie või ka aegade tähti ära arvata?“ Mat. 16, 2. 3. Sellest nähtub, et Kristus ise käskis aega tähele panna. Kuid rahvas jäi kõikidele üleskutsetele kurdiks ja elas oma vanas vormilikus ettetäenduslikus teenimises edasi. Pühakirja aruanne Kristuse tunnete kohta, kui ta sõitis Jeruusalemma, ütleb: „Ja kui ta ligi sai ja linna nägi, nuttis ta tema pärast ja ütles: „Kui sinagi teaksid, ja veelgi selsinasel omal päeval, mis läheb tarvis sinu rahuks; aga nüüd on see pandud sinu silme eest varjule. Sest aeg tuleb sinu peale, et su vaenlased teevad sinu ümber valli... Ja nad löövad sind maha ja sinu lapsed sinu sees ega jäta kivi kivi peale, seepärast et sa ei ole tunnud oma katseaega.“ Luuka 19, 41—44.

Nii oli vanasti Iisraeliga. Kuidas on lood kristlaste seas Jumala plaani tundmisega meie ajal? Et Jumalal on ka meie kristliku aja jaoks oma kindlad plaanid ja et ta on annud need oma prohvetlikus sõnas teada, seda näitab piibel selgesti. Seda veendumust väljendas apostel Peetrus kohe oma esimeses kõnes pärast Kristuse taevaminekut: „Kes taevasse peab minema selle ajani, millal kõik peab korda saadetama, mis Jumal on rääkinud kõikide oma pühade prohvetite suu läbi maailma algusest.“ Apt. 3, 21. Sellest nähtub, et pärast Kristuse taevaminekut peab kõik korda saadetama, mis Jumal on rääkinud prohvetite läbi. Vanaseaduse prohvetid said Jumalalt nägemusi, milledest mõned pidid täide minema alles viimsel ajal. Nii kirjutab Taaniel: „Ja ta ütles mulle: „Inimese poeg, pane tähele, sest nägemine näitab viimist aega.““

Kristliku koguduse läbielud ja ajajärgud uue-seaduse ajal kujutatakse 7 pitseri, 7 pasuna ja 7 koguduse kaudu. Nende ajajärgude kirjelduse ja ka selgituse sündmuste kohta leiame Johannes ilmutuse raamatus. Need sündmused peaksid huvitama iga kristlast. Nende läbi tahab Jumal tutvustada oma tulevikuplaane oma rahvale ja neid hoiatada tulevaste sündmuste eest.

M. B.

ÄRA PÕLATUD...

lates Kristuse ajast kuni tänapäevani ei ole võitlus Kristuse isiku ümber väikunud. Ta on suurtele hulkadele jäänud salapäraseimaks isikuks maailmas. Pärast tema surma, ülestõusmist ja taevamine- mist paljud uskusid temas- se, aga enamusele jäi ta pahanduseks ja komistu- seks. Iisraelis oodati Mes-

siat suure valitsejana, võimsa isikuna, kes pidi üles ehitama Iisraeli kuningriigi. Kristus sündis aga lihtsa puusepa Pojana, ja seepärast rahvas põlgas ta. Prohvet kuulutas ette rahva otsuse tema kohta ja ka selle põhjuse järgmistes sõnades: „Küll me nägime teda, aga temal ei olnud mitte seda nägu, et me teda pidime ihaldama. Ei teda pandud millekski, ... igauks pööras oma silmad tema pealt ära; ei teda pandud millekski, et me temast ei hoolinud.“ Jees. 53, 2. 3. Ettekuulu- tuse täitumise leiame evangeeliumis järgmiselt: „Tema tuli omaste juure, aga omaksed ei võtnud teda mitte vastu.“ Joh. 1, 11. Nende üksmeelne otsus oli: „Saagu ta risti löödud.“

Sellest sündmusest on möödunud juba ligi kakstuhat aastat. Kristus on jäänud juutidele pahanduseks. See on aga ühtlasi parimaks tõen- duseks, et Kristuse evangeeliumil ei ole mingit ühist juutide religiooniga, nagu seda mõnikord kiputakse tõendama.

Kuidas suhtub kristlik maailm tänapäev Kristusesse? Ta on, kahjuks, saanud ka krist- lastele komistuseks. Veel täna keerleb vaidlus tema isiku ümber, ja veel suurema ägedusega kui vanal ajal. Kõikjal levineb ebakindlus Kristuse jumaliku päritolu kohta. Mõni rahvas püüab teda täielikult hüljata, võttes asemele oma vanad rah- vuslikud jumalamõisted.

Kuid tõsine piibliusklik kristlane on sellest küsimusest ammu üle saanud. Uurides juma- likku ilmutust see küsimus laheneb iseenesest. Pühakiri ütleb, et Kristus ei ole mitte üksi krist- liku usu alustaja, vaid ühtlasi ka Jumala ilmu- tuste keskus inimsoo jaoks.

„Kui Jumal ennemuiste mitu korda ja mitmel kombel on vanematele rääkinud prohvetite läbi, siis on tema neilsinaseil viimsil päevil meile rää- kinud Poja läbi, keda tema on seadnud kõigi asjade pärijaks, kelle läbi ta on teinud ka maa- ilma, kes on tema au paistus ja tema olemise märk ja kannab kõike oma vägeva sõnaga, pärast seda, kui ta teostas meie pattude puhastamise

iseenese läbi, on istunud suure au paremale käele üleval kõrges.“ Eebr. 1, 1—3.

Tema on see, kelle kohta Paulus kirjutab: „Ja kõikide teades suur on see jumalakartuse sala-asi: Jumal on avalikuks saanud lihas, õigeks mõistetud vaimus, nähtud inglitest, kuulutatud paganate seas, ustud maailmas, üles võetud auga.“

Kuid Pühakiri näitab meile Kristuse olemas- olu juba enne maailma loomist ja enne tema maapealset elu. Kristus ise kõneleb sellest.

„Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal. Seesama oli alguses Jumala juures. Kõik asjad on tema läbi tehtud ja ilma temata ei ole ühtegi tehtud, mis on tehtud.“ „Ja Sõna sai lihaks ja võttis kui ühes majas meie seas elada, ja meie nägime tema au, kui Isast ainu- sündinud Poja au, täis armu ja tõtt.“ Joh. 1,

„Kes on nägemata Jumala täis kuju, kes enne kõike looma on sündinud. Sest tema läbi on loodud kõik, mis on taevaste sees ja mis maa peal, mis nähtav ja mis nähtamatu, olgu aujärjed, olgu valitsused, olgu vürstiriigid, olgu vallad; kõik on tema läbi ja temale loodud. Ta on enne kõiki, ja kõik seisavad tema sees“. Kol. 1.

Esimesed kristlased uskusid, et Kristus on Jumala poeg. Nad olid selles veendunud proh- vetite ettekuulutamise tõdenemise ja isiklikkude läbielude kaudu. Andreas ja Vilippus ütlesid, et nad on Jeesuse leidnud Moosese ja prohve- tite kirjelduse järele: „Kellest Mooses on kirju- tanud käsuraamatusse, ja prohvetid, teda oleme meie leidnud, Jeesuse, Joosepi poja, Naatsare- tist.“ Joh. 1, 46. Teised aga jõudsid selleni isikliku kogemuse kaudu. Nad tundsid, et ainult usk Jeesusesse kui Jumala Pojasse ja vahe- mehese Jumala ja inimeste vahel suutis rahul- dada nende hinge salajamad soovid. Kui Kris- tus õpetas jüngritele taevariigi saladusi, siis mit- med lahkusid temast, üteldes: „See kõne on kõva, kes võib seda kuulda.“ Teised aga tun- nistasid: „Issand, kelle juure peame meie mine- ma? Sul on igavese elu sõnad. Ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elava Jumala Poeg.“ Joh. 6, 68. 69.

See ammu alustatud võitlus kestab veel täna sama ägedusega. Uhed pööravad Kristusele selja, püüdes oma sisemisi vajadusi rahuldada uute tõekspidamistega. Kuid nad on seni jää- nud rahutuiks otsijaiks. Teised on jäänud truuks Kristusele ja tema õpetusele, leides sellest oma vaimuelule kindla aluse, nii kuis apostlitegi päevil. Veel täna kostab tuhandete huultelt ütlus: „Ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elava Jumala Poeg.“ — Kum- ba leeri kuulud sina? B.

LOOTUS, MIS EI PETA

Lootus on möödapääsmatu vajadus inimese elus. See hoiab teda rõõmsa ja rahul ka rasketes olukordades. Lootus on nende sündmuste või olukordade ootamine, mis toovad ihaldatud õnne ja südamerahu. Pole aga vist ühtki inimest maailmas, kes tunneks end täiesti rahuldatusena. Patt ja selle tagajärjed on inimese hinge laostanud nõnda, et seda ei saa rahuldada enne kui on võidetud tagasi kaotatud seisukoht. Inimese hing igatseb patust vabanemise ja kaotatud isakodu järele. Sa võid talle anda kõik, kuid ta ei rahuldu enne kui on omandanud just selle, mis on temalt röövitud.

Et rahuldada hinge igatsusi, inimesed pakuvad hingele palju. Nad kuulavad kauneid helisid. Silmapilguks paistab, et hing on rahul. Kuid kui vaikivad mahedad hääled, ärkavad hinges uuesti soovid, rahutus. Uuesti pöördub tagasi tühjusetunne, uuesti tunned nagu viibiksid võõrsil. Nad püüavad nautida ilusaid maastikke, värvide kooskõla ja muud. Neid vaadeldes vaikib jälle südame hääl. Paistab — nüüd on hing rahul. Kui aga inimene läheb tagasi argipäeva ellu, ärkab jälle hingejanu. Kuuldu ja nähtu on vaid hetkeks lubanud unustada hinge vajadused, puudused ja igatsused. Kui hästi sa, inimene, ka ei mõtle, sa ei suuda janunevat rändurit rahuldada ilusa muusikaga ja kenade piltidega. Samuti sa ei suuda hingeigatsusi rahuldada paljude hetkeliste rõõmudega.

Peale nimetatut on veel palju asju, millest inimene loodab leida õnne. Ta seab eesmärgiks saada varandusi ja luua hingele rahuldust perekonna keskel. Ja tõesti, teatud aeg tunneb ta end õnnelikuna. Töö ja puhkus, perekonna armastus ja rahulolemise õhkkond tahab sulle öelda, et elad osalt nagu taevas. Lootus pole petnud. Aga siiski... Ka see lootus petab. Varem või hiljem katavad iga perekonda mure- ja leinapilved. Nii paljudki teovõimelised inimesed on pidanud lahkuma kesk õitsevaid ilusaid elupäevi; nii paljudki lootused on purunenud ilusate plaanide algul, lahutatud surma karmist käest.

Halastamatu surm! Oma hävitavat tööd jätkab ta, tähele panemata oma ohvri soove. Seni kui sellel vaenlasel lubatakse töötada, me ei või rääkida lootusest, mis ei peta. Tänu Jumalale, et saab olema kestav õnn, et on igavene lootus, mis ei peta. Selle üle kõneleb Jumala sõna. Rõõmu ja usuga loeme pühakirjast kirjakohti, mis räägivad sellest lootusest.

Kristuse teist tulekut nimetatakse igaveseks lootuseks, õndsaks lootuseks. „Jumala arm, mis õnnistuse saadab, on ilmunud kõigile inimestele, ja juhatab meid, et me peame ära salgama jumalakartmata elu, ... ja ootama õnnist lootust ja suure Jumala ja meie Õnnistegija Jeesuse Kristuse au ilmumist.“ Kui apostel kirjutas need sõnad, oli Jeesus juba tulnud esimest korda. Paljud olid saanud andestuse tema ristisurma läbi, omanud Jumala lapse õiguse ja rahu südamesse. Kuid sellega polnud veel võidetud tagasi kõik kaotatu. Kuigi evangeeliumi jõud löi uued, puhtad südamed, siiski patu tagajärjed mõjuvad veel edasi. Haigus ja surm jätkavad oma tööd. Kuigi usklik kannab kõike seda kannatlikult, ometi pole tema igatsused täielikult rahuldatud. Ta kannab ära ka välised raskused ja püüab igavese võiduanni poole.

Need, kes on saanud Püha Vaimu ja võinud võita patu, igatsevad silmapilku, millal võivad saada uue ihu, mis ei ole alluv kõdunemisele, haigusele ega surmale. Ja see lootus täitub vaid Kristuse tagasitulekul. „Meie elu on taevas, kust meie ka ootame Õnnistegijat, Issandat Jeesust Kristust, kes tahab meie halva ihu muuta, et see peab saama tema äraseletatud ihu sarnaseks.“ „Ja mul on lootus Jumala peale, et ... ülestõusmine saab olema.“

Kristus esimesel tulekul tõi meile pattude andestuse, tegi meid Jumala lasteks ja vabastas patu võimusest, kuid meid endid jättis veel võõrsile. Kristus tuleb teist korda, et viia oma lapsi

võõrsilt enda juure. Sel päeval äratatakse üles tema lapsed ja elavad muudetakse.

Kui küsiksime ehitusmeistrilt: „Aga kas teie siis ikka võite üles ehitada maja?“ siis tunneks see end väga haavunud. Kui paljud aga kahtlevad Looja ja Eluvürsti võimeis äratada üles surnud. Kes võis luua inimese mullast, sellel on surnute äratamine ja elavate muutmine vaid silmapilgu töö. „Äkitselt, ühes silmapilkmisses viimse pasunaga; sest pasun peab hüüdma ja surnud peavad üles tõusma hukkaminemata põlves ja meid peab muudatama.“

Suur ja õnnis on see lootus, mis täitub Kristuse tagasituleku päeval! Usklikud vanemad teravitavad oma lapsi, kelle nad jätsid eluvõitlusse. Sõber kohtab sõpra, ja tuttav tuttavat. Pole vaja karta, et need röömuhetked uuesti röövitakse. Pole vaja karta haigust ega surma, sest see lootus ei peta. Kristus ei anna elu ainult hetkeks. Uuel maal ei kõla ialgi valusad sõnad. Ei kohata kuskil kalme. Ialgi ei nähta matuseronge. „Jumal tahab ära pühkida kõik pisarad nende silmist, ja surma ei pea enam olema, ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei pea enam olema, sest esimesed asjad on ära läinud.“

Et lootustes tihti petetud inimene ei kahtleks neis sõnus, ütleb maailmade looja: „Kirjuta, sest need sõnad on ustavad ja tõsised.“ Kas siis Jumal on millalgi petnud oma lubadustes? „Kas tema peaks ütlema ega peaks tegema, ja peaks rääkima ega peaks tõeks saatma?“ Kristuse esimene tulek on tõendus tema jälletulekuks. Jeesus tuli esimene kord ja külvas kalli seemne, laskis lüüa naelad läbi oma jalgade ja käte, kroonida end kibuvitstega. See seeme kasvas. Miljonid on surnud Jeesuse eest, teised miljonid on uinunud surmaunne, lootes ülestõusmisele. Kas Kristus ei tuleks siis koguma kallist vilja ja viima taevasesse aita? Kas ta peaks petma neid paljusid miljoneid? „Aga see on Isa tahtmine, kes mind on läkitanud, et mina ei kaota ühtki sellest, mis tema minule on annud, vaid et ma seda viimisel päeval üles äratan.“ Edasi kinnitab Kristus: „Igavene elu peab olema igäühel, kes näeb Poega ja usub temasse, ja mina tahan teda üles äratada viimisel päeval.“

Kuigi paljud lootused on meid petnud, on ometi üks lootus, mis ei peta — lootus Kristuse teiseks tulekuks. Kui see lootus hoitakse usklikus südames, siis on kerged kõik mured ja valud. Lootus, kord näha Kristust palgest palge, muudab meie elu. „Ja igäüks, kellel on lootus tema peale, see puhastab ennast nõnda kui tema on puhas.“ Oodates õndsast lootuse täitumist muutub meie elu sellele suurele päevale ettevalmistuseks. Tänu ja kiitus Kristusele, et ta tuli esimest korda! Tänu ja kiitus temale töötuse eest tagasi tulekuks! Kas oleme nende hulgas, keda ta viib Isa kodu?

K.

LOOJA TAHE

(Algus lhk. 22.)

evangeeliumi Kristusest. Rom. 2, 14. 15. Seepärast võivadki paganad elada õiglaselt, kui nad panevad tähele oma südametunnistuse häält. Sellega on seletatav ka see nähtus, et paljud paganad on paremad inimesed kui nimekristlased, kes elavad jumalakartmatuses. Õiglustunne võib olla inimeses nii tugev, et ta ei saa teha selle vastu. Kurjategijat noomib südametunnistus niikaua, kuni ta läheb ja oma süü üles tunnistab. Aga südametunnistust võib ka ära rikkuda. Kui sihilikult ja püsivalt tegutsetakse südametunnistuse vastu, siis vaikib viimaks tema noomiv hääl ja inimesest saab julm käsustüleastuja või kurjategija. Seepärast tuleb hoida südametunnistus puhas, et täita Jumala tahtmist.

Jumal tahab päästa inimest kurjast. „Jumal tahab, et kõik inimesed peavad tulema tõetundmisele ja saama õndsaks.“ 1. Tim. 2, 4. See tähendab, et on vajalik kokkukõlastada inimese tahe Jumala tahtmisega. Jumal ei vii seda suurt muudatust läbi vastu inimese tahtmist. Ta ei piira inimese tahtevabadust. Ta ei taha inimeselt sunnitud, vaid vabatahtlikku sõnakuulmist. Seepärast Jumal ei avalda oma tahtmise maksmapanemiseks inimese juures vähematki survet. Seetõttu nimetatakse Jumala käsku ka vabadusekäsuks. „Nõnda rääkige, nõnda tehke, kui need, kelle peale vabadusekäsu läbi peab mõistatama kohut.“ Jumal tahab tuua inimest usule ja veendumusele oma tahtmise headuse ja pühaduse suhtes.

Jumala tahte suurus ja pühadus avanevad ainult nendele inimestele, kes seda kõigest südamest otsivad. Need omandavad sügava tunnetuse ja osaduse Jumalaga. „Kui keegi Jumala tahtmise järele tahab teha, see tunneb, kas see õpetus on Jumalast.“ Joh. 7, 17. „Aga kes Jumala tahtmise järele teeb, see jääb igavesti.“ Rikutud elu järjekindlat parandamist on nimetatud Piiblis pühitsemiseks. „Sest see on Jumala tahtmine, teie pühitsemine.“ 1. Tess. 4, 3.

Käsk on peegel, milles inimene näeb oma iseloomu vigu. Jõudes enesetundmisele inimene läheb Kristuse juure, kelle läbi ta saab andeksandmise ja lõpuks igavese elu. Kristus ja käsk on ühendatud lahutamatuks. Kristus tuli maailma selleks, et inimestele õpetada Jumala tahtmist tegema. Nii ta kuulutas Jumala riiki.

„Ma tahan heal meelel teha sinu meelepärast, mu Jumal, ja mu südamepõhjas on sinu käsuõpetus.“

„Õndsad on need, kes teevad tema käsusõnade järele, et neil võiks olla meelevald elupuust süüa ja nad võiksid väravaist linna sisse minna.“

Looja, Jumala, tahe on see, et me teda kardame, tema tahtmise täidame ja temalt õnnistuse saame.

E. Laimets.

Enesetundmisest enesevalitsemiseni

Võib õigusega öelda, et elutarkus seisab enesetundmises. Kui inimene ennast täpselt ei tunne, siis on võimetu otsustama, milles seisavad tema võimed, mida ta võib kasutada kõrgemateks eesmärkideks, või millest olenevad tema puudused, mis takistavad teda, et ta ei või täielikult rahul olla endaga ega oma ümbruskonnaga.

Vähe on neid inimesi, kes tunnevad endid. Sellest tuleb ka, et peetakse oma puudusi paremateks ning hinnatakse ennast kas liig kõrgelt või liig madalalt. Kui võimeid hinnatakse liig madalalt, siis ei ole neil inimestel ka iseseisvust, vaid nad lasevad endid kaasa tõmmata olukordadest; nad peavad silmis küll sadamat, kuhu nad sõuavad, kuid mitte laeva, milles nad sõidavad.

Ainult see, kes tegeleb pidevalt sellega, et õppida tundma oma hingelisi nähtusi, teab ka, mis on tema väärtus inimlikus seltskonnas. Mõnigi kujutleb, et ta on kõlbeline ja puhas, seepärast et ta ei ole langenud teiste eksimustesse ja nõrkustesse; kuid ta ei mõtle, missugused olukorrad on teda hoidnud langemast.

Kuidas võib siis inimene õppida tundma ennast, milline väärtus tal on seltskonnas, millist osa ta seal etendab ja millised ajendid juhivad tema tegevust?

Inimesel on võimalik vaadelda oma hingelisi nähtusi, nõnda ütelda tundma õppida oma südant. Ta võib oma elamusi endale uuesti meele tuletada ning neid vaadelda tagantjärele. Kuid iga algus on raske. Samuti on see ka enesetundmise saavutamiseks. Sageli takistab inimest väsimus enesevaatlemisel, sageli ei taha inimene puudutada oma südames üht või teist haava, mis valutavad veel nii tugevasti. Teinekord takistab inimest enesevaatlusel mõni tung, mis otsib veel rahuldust. Kõige suurema raskuse enesevaatlusel aga moodustab enesearmastus, mis püüab sulgeda inimese vaimusilmi ja kinni katta nõrkusi ning laitmiseväärseid puudusi. Enesetundmise saavutamiseks on inimesel tarvis võitlust enesearmastusega, mis ei taha lasta viga näidata. On vaja sundida vaikimisele segavad tegurid, mis takistavad enesetundmise saavutamist, et oleks selgemini kuulda mõistuse rahulikku häält.

Enesetundmise omandamiseks peab inimene oma tunnete ja tegude põhjusi järele mõtlema: miks ta nii mõtleb ja mis ajab teda nii talitama. Terava pilguga tuleb otsida salajasi põhjusi, mis peituvad sügaval hinges. Tuleb küsida: kas on tegutsetud rahuliku meelega ja hästi läbimõeldult või oli segavaid tundeid. Millest tekkisid tunded, mis mõjusid segavalt. Kas on tehtud kõik, mis võimalik, et saada peremeheks oma tunnete üle.

Kui kõige tõsidusega vaadelda oma sisemust, oma hingeelu, siis ei jää teo tegelik ajend varjatuks, vaid on võimalik kindlaks teha, missugused põhjused on juhtinud inimest selle teostamisele. Need põhjused võivad olla kas puhtad või ebapuhtad. Puhaste põhjuste hulka kuuluvad näiteks head, ilusad, ausad, õilsad ja õiglased mõtted, heasüdamlikkus, heasoovlikkus, ligimesearmastus ja teised head omadused, mida apostel Paulus nimetab vaimu viljaks, mille hulka ta arvab armastuse, rõõmu, rahu, pikkemele, helduse, headuse, truuduse, tasanduse ja kasinuse. (Kal. 5, 22.) Kui need omadused on meie tegude ajendeiks, siis võime olla õnnelikud! Kuid kui palju leidub inimesi, kelle tegude tõukejõuks on puhtad ajendid? On ainult vaja vaadata enesesse ja oma ümbrusse, ning võime näha kui vähe on neid inimesi, keda juhivad puhtad ajendid. Selle vastu kohtame aga sageli inimesi, kes tegutsevad ebapuhtate motiivide juhtimisel. Nende tegude põhjuseks on kurjus, tigealus, kättemaksuhimu, kadedus, pahasoovlikkus, omakasupüüdlikkus, teiste mahategemine, alusetu kahtlustamine jne.

Kuid millal saada aga aega selleks, et toimetada enese vaatlust enese tundmaõppimiseks. Tööd ja ülesanded nõuavad endale päeva, mis nii mõnigi kord tundub liig lühikesena. Päev on ju ka antud töötamiseks ning seepärast ei oleks õige, kui kogu aeg tegeleda ainult oma seesmusega, oma hingeeluga, ja jätta oma kohustused holetusse. Kuid siiski peab aega jätkuma oma tegude ajendite tundmaõppimiseks. Kui kunagi ei võeta aega selleks, et lasta vaikselt tunnil oma silme eest läbi kõik inimesed, kellega on olnud tegemist päeva jooksul ja kellega koos elatakse, et endalt küsida, kas on neid õieti koheldud ja nende üle õieti otsustatud, kuidas võib siis ennast juhtida ja õiget suunda võtta! Kes kunagi ei vaatle oma kalduvusi ja tunge, mis kasvavad ja teotsevad tema seesmuses, ega mõtle endale ja teistele, see on nagu laev, mida aetakse tormist siia ja sinna, ja keegi ei tea, kuhu ta läheb ja kus ta kord puruneb.

Parim aeg järelemõtlemiseks ja enesevaatluseks on õhtul, kui on lõppenud päevased tööd ja vaikinud igasugused askeldused. Siis ei ole inimese mõte ja meel juhitud enam väljaspoole, vaid loodus tahab teda nagu endasse tagasi sundida. Inimese silme eest voolavad siis nagu iseenesest mööda päeva möödunud sündmused, et lasta endid läbi katsuda. Siis peab inimese südametunnistus ja mõistus tööle asuma ja vaatlema, kas ta seesmine inimene ei ole kõrvale kaldunud õigest teest. Siis tuleb selgusele jõuda, kas on alati talitatud õieti või on tehtud vigu.

Sellise enesevaatluse tulemused on mõnikord väga üllatavad. Inimene leiab, et ta on päeva jooksul toiminud hoopis teisiti, kui ta seda siiani on endast mõtelnud. Julguse asemel on ette tulnud julgusetust: seal, kus oli vaja olla otsekohene ja julgesti välja ütelda tõde, ei suudetud seda teha, vaid püüti kuidagi kõrvale hiilida. Võib ka veel olla juhtunud halvemat: on tarvitatud isegi valet, et lahendada seisukorda. Ausus ja õiglus on pidanud kannatama.

Inimene on ehk pidanud ennast siiani väga tasakaalukaks, kuid nüüd peab ta nägema oma käitumisest, et ta on nii mõnigi kord ärritunud väikese tähtsusega asjade pärast ja vihastunud inimeste üle ning neid haavanud oma sõnadega, kuigi need polnud süüdi.

Kahetsusega peab inimene mõnikord nägema, et ta on teinud järeleandmisi tungidele ja himudele, milledele oleks pidanud osaks saada mahasurumine.

Sellisele enesevaatluse teel saavutatud enesetundmisele peab järgnema püsiv töö enda juures, nimelt enesevalitsemise omandamine. Enesetundmine ei ole väärtus omaette, vaid ta on selleks vajalik, nagu juba alguses nimetatud, et tunda oma võimeid ja puudusi, halbu omadusi, pahesid ja nõrkusi. Enesetundmise kaudu peab inimene jõudma selgusele oma võimete ja puuduste üle, enesevalitsemise teel peab ta asetama võimed tööle ja kõrvaldama puudused. Inimesel ei oleks enesetundmisest ühtegi kasu, kui ta on rahul oma puudustega ning elab edasi endist viisi, nagu ta tegi seda siis, kui ei olnud veel teadlik oma vigades.

Alles siis omab enesetundmine väärtuse, kui püütakse rakendada avastatud võimed või kui hakatakse võitlema enese juures leitud vigade ja pahede vastu, et neist lahti saada. Enesevalitsemisse kuulub see, et inimene kasutab kõik oma võimed ja anded, et ta ei jäta tegemata seda, mis tal on võimalik teha. Kui inimesel on võimeid ja andeid, aga ta ei kasuta neid, siis ei või ta kõnelda sellest, et valitseb enese üle. Sel puhul valitsevad inimese üle kas laiskus, mis ei luba inimesel ennast kokku võtta, või ükskõiksusest tingitud hooletus. Enesevalitsemisest võime kõnelda aga seal, kus inimene omab võimu oma tungide, hingeliste jõudude ja seisukorra üle. Ei ole midagi suuremat maailmas, kui see, et inimene suudab ennast valitseda. Niisugust inimest ei suudeta mõjutada pahategudele. On ilmaaegu katsuda meelitustega või ähvardustega teda mõjutada enese vastu ustavusetuks. Inimene, kes omab enesevalitsuse, võib endas iga tungi, mis võiks teda mõjutada halvale, ja ta läheb puudutamata ja sundimata, alati vabana ja enesele kuuluvana läbi elu.

Kes oskab valitseda ennast, seda ei saa valitseda keegi teine. Tema tasakaal taltsutab vihase

inimese, tema kartmatus ähvardava inimese; tema tagasihoidlikkus halvab auahnete püüded; tema kõlbeline meel võib kõik himude pealetungid; tema suursugune uhkus hirmutab tagasi kavalad meelitajad, kes tahavad teda tõmmata ebaõigetele teedele. Ta valitseb ennast vooruse igaveste seaduste järgi.

Kes oskab valitseda ennast, see valitseb teiste üle. Ta võib rahuliku ja selge pilguga vaadata elu kõigi tema veetlevuste ja ahvatlustega, ilma et ta saaks ise kaasa kistud. Ta oskab teistele elu keerdkäiges ja küsimustes nõu anda, ja ta nõuanne on kõige parem, sest ta võib seda teha ilma eelotsuseta, ilma vihata ja kõrvalkavatsuseta. Selle tulemusena tekib inimestes aukartus ja lugupidamine tema vastu. Lugupidamisetunnetest areneb usaldus tema vastu, ja sellel inimesel, kellel on teiste usaldus, avaneb kõige suuremal määral võimalusi muuta oma võimeid ja oskusi teoks, sest usaldusele järgneb sõnakuulmine, mis tuleb esile selle tõttu, et tuntakse tema üleolekut. See ei tekita aga ühtegi viha tema vastu, sest tema üleolek põhjeneb tema enesevalitsemisele, mis on teinud teda teistest suuremaks. Elu on paremate ja arenenumate päralt, sellepärast võivadki omada elus nii tähtsa osa need, kes on enesevalitsemise teel muutnud endid paremateks.

Inimeste kooselamise jaoks on enesevalitsemine niisama vajalik kui taevatähtede jaoks nende kindel liikumiseaadus. Kui maailmaruumis iga taevakeha lendaks ringi nagu lind, siis oleks varsti kõik varemeis. Samuti on see inimlikus seltskonnas. Kus inimestel puudub enesevalitsemine, seal hävib elu. Inimene peab arvestama seda, et ta ei ole üks maailmas ega või teha kõike, mida ta soovib. Kes seda ei taha õppida, see puruneb lõpuks paljude kokkupõrgete tagajärjel, nii et ta ei saa üldse enam edasi. Kes lasseb ennast püsivalt minna allamäge ega oma enese üle võimu, see seisab varsti üksi ja keegi ei taha temaga midagi tegemist teha. Seltskond eraldab niisuguse inimese endast, nagu veri teeb seda iga võõrkehaga, mis sinna satub.

Elu vajab rohkesti niisuguseid inimesi, kes suudavad valitseda eneste üle, sest enesevalitsemine on inimeses jumalikuks valvuriks, mis ei luba tõusta ega maad võtta sellel, mis on kõlbmatu. Tark mees Saalomon annab järgmise ilusa otsuse nende tugevate inimeste üle, kes suudavad endid valitseda: „Kes on rahulik, on suurem kui sõjakangelane; ja kes suudab valitseda oma himu, on suurem kui linnavalitseja.“ (Õp. s. 16, 32. Essi tõlkes).

Iga kristlase eesmärgiks peab olema enesevalitsemise saavutamine, milleks on tal suuremaks eeskujuks ja jõuallikaks Kristus.

R. V.

Head lapsed

Te olete kindlasti näinud neid — häid lapsi? Nad liiguvad teie seas, jooksevad, hullavad teiega. Nad on ju alati nii rõõmsad ja õnnelikud. Kui te pole neid näinud, siis ma räägin missugused nad on.

Nad võtavad paljudest asjadest osa, mis teised teevad. Seal käib suure hooga lumesõda. Pehme lumi „pakib“ ju nii hästi. Ja kui teist veel hästi tabad, siis see valmistab kindlasti palju nalja ja rõõmu. Aga mõnikord ei aita lumepall, ja suures lahinguhooes tahetakse võtta appi ka väikesed rusikad, küüned ja hambad. Sellest tegevusest aga hea laps ei võta osa. Ta ei taha, et teised peaksid tema pärast kannatama.

Mõnikord tahetakse näha, kes on kõige osavam kiviviskaja. Seal ligidal on naabri kelder, ja selle aken sobib nii suurepäraselt märklauaks. Sellest plaanist ütleavad aga head lapsed ära. Nad ütlevad, et aken võib puruneda ja seeläbi naaber kahju saada. Ja kes teab, mis ootab ennastki kodus, kui on teada, kes on viskaja!..

Võib olla on naabri tüdrukul ilusam nukk; see meeldib nii väga, ja seda tahetakse endale saada. Head lapsed aga ei võta vägisi ära teiste mänguasju; nad ju ise ka ei soovi, et neilt võetakse.

Kui mõni asi on purunenud või hullamise hoos on tehtud pahandust, siis oleks ju kerge öelda, et ei tea sellest midagi. Mingil tingimusel aga ei tee seda hea laps, sest see on ju vale! Ja kas siis väike süda võib jääda rahule, kui on valetatud! Vale on hirmus asi, mis ei anna enne rahu, kui on üles tunnistatud ja andeks palutud. Säärased on head lapsed teie hulgas...

Ega nad vist muidu polegi head lapsed? Aga vaadake kuidas kõik neid armastavad. Emad silitavad nende päid ja isad toovad maiustusi, sest nad on olnud ju hoolsad aitajad. Köögis on ema tihti koormatud, siis head lapsed aitavad kartuleid koorida ja nõusid pesta. Nad puhastavad ka isa saapaid ja ulatavad talle kübara, kui ta on minemas ametisse.

Ka naabrid pistavad headele lastele tihti midagi pihku; nad on aidanud või rõõmustanud neid nii mõneski asjas. Loomad on nende sõbrad, sest nad pole neile teinud häda. Lindudele on nad viinud külmal talveajal raasukesi. Ja kas pole see ilus pilt, kui toituotsivad linnukesed rõõmsalt siristades hüplevad nende ümber.

Neid ja veel palju teisi häid omadusi on headel lastel. Te tunnete muidugi neid, ja olete vast isegi — head lapsed. V.

Lindude põli talvel

Väljas on kõle külm. Inimestel on siiski hea. Neil on soojad toad, kus hea olla. Välja minnes võetakse paksud riided selga. Lumi teeb koguni lõbu. Sõidetakse saaniga, tõugatakse kelku ja joostakse uisku. Kodus aga jälle soojad söögid laual. Nii et talv on üsna lõbus.

Aga mitte kõigil eluolevustel pole talvel hea. Mõtleme vaestele lindudele. Pole neil sooje riideid. Neil seesama sulgede vari ihu peal, mis suvelgi. Pole neil kuhugi minna, pole kuski sooja paika. Igal pool on külm ja lumine. Puuoksad on härmas ja jääs. Vinge tuule käes oksad kõlisevad kui söed. On lõikav külm. Linnuke, vaeneke, hüppab oksalt oksale, et teha sooja. Pigistab oma tiibu kokku ja hõõrub varbaid. Küüned külmetavad ja varbad valutavad. Öösi ei saa jääda tukkumagi. Külm tahab vägisi võtta hinge.

Kõik linnud on vait. Kurb on aeg...

Kütaksime küll nende jaoks maailma soojaks, aga meie jõud ei jaksa. Teeksime neile riided selga, aga nad ei julge seda soovida, ja nad ei saa ka neid tarvitada. Annaksime neile enda juures sooja, aga meie juurest väljudes nad külmaksid kohe ära. Nad kannatavad välja ennemini ühetaolise külma. Nad on harjunud külmaga.

Kõige rohkem on neil muret toiduga. Pole kustki midagi võtta. Kõik suhupandav on jää ja lume all. Terakest ei lange kusagilt. Külm näpistab ja nälg piinab.

Need kannatajad on meie laulumehed. Neil on raske põli. Meie, lapsed, võtame nende hoolekande enda kätte. Lööme lauauki kokku ja teeme neile majakesed. Paneme need seinale või puusse. Nad tulevad sinna kordamööda tuulevarju ja puhkama. Kui rõõmsad nad on siis, kui nad sealt leiavad ka midagi suhu panna.

Igal söögialal pudeneb lauale raasukesi; ärge neid pühkige põrandale, vaid koguge kokku lindude jaoks. Mõnikord paluge ka ema, et ta annaks teile tükikese leiba või peotäie teri. Head lapsed küsivad seda alati emalt, ega lähe ise oma lubaga võtma. Saadud suupalad puistake kas linnumajakesse või mujale vaikesse kohta, kus lindudel julge nokkida.

Linnud on meie heategijad. Nad püüavad suvel kahjulikke putukaid. Selle tasuks võib neile midagi anda külmal ajal. Nad on selle eest väga tänulikud. P.

Mida vajab keha

Füsioloogias tihti võrreldakse inimese keha aurumasinaga.

Veduri käimapanekuks on tarvis kaht asja: kütteainet ja õhku. Ahi täidetakse kütteainega, ja õhu juurevool on võimalik korstnas oleva tõmbuse tõttu. Kütteaine põleb ja annab energiat. Põlemine on keemiline protsess. Kütteaine ja õhus leiduv hapnik ühinevad; tekib söehappegaas. Uhtlasi tekib soojus. See soojus kuumutab aurukatelt ja tekkinud aur paneb masina käima.

Põlemise lõppsaadused aga tuleb masinast kõrvaldada. Söehappegaas väljub iseenesest, aga tahm ja tuhk tuleb välja võtta, et anda ruumi uutele põletusainetele ja nende laguainetele.

Millisel määral võib seda näidet tarvitada inimese keha kohta?

Ka siin leiab aset põlemine. Mis masinale on kütteaine, seda on inimese kehale toit. Me ei tarvita toiduaineid alati sel kujul nagu loodus on nad meile annud. Me töötame toiduained ümber, liidame mitmed ained ja nii valmistame toidu. Toit saab nii koostatud, et keha saaks kõiki tarvilikke toitaineid tarvilikul määral. Kui palju inimene vajab toitu, oleneb tervisest, vanusest, tööst, aastaajast, kliimast, — toiduhulk iga inimese jaoks on erinev.

Toitu valmistades teeme toidu seeditavamaks, et organism saaks toidust rohkem toitaineid — põletusmaterjali. Taimedes on toitained ümbritsetud tugevate rakukestadega. Keetes või küpsetades saavad kestad purustatud või pehmestatud. Ka lihatoidu juures on keetmine ja küpsetamine seedimise kergendamiseks.

Toit, mis me sööme, otseselt ei kõlba organismi tarveteks. Toidus on toitained koos muude ainetega, mida organism ei saa tarvitada. Seedeorganites eraldatakse toitained ja muudetakse nad organismile kättesaadavaks. Aga need toiduosad, mis ei seedi või mida ei lähe organismile tarvis, heidetakse kehast välja.

Kui nüüd toitained on eraldatud ja ümber töötatud, siis lähevad nad läbi soolte seinte verre. See kannab nad kehas igale poole laiali, igasse raku. Nende ainetega võib sündida üks kummast — nad tarvitatakse kas ehitusaineks või põletusaineks. Organism kasvab rakkude paljunedes, või täiskasvanud organismis asendatakse aegajalt vanad rakud uutega, ja selleks kuulub osa saadud toitaineid.

Enamus toitainetest aga põleb ära meie kehas. Nagu aurumasin tarvitab peale kütteaine ka õhku, nii inimenegi hingab sisse õhku. Kopsus

õhu hapnik satub verre ja saab verrega kantud igasse raku, kus ta ühineb raku sisuga ja tekitab põlemisprotsessi. Alatasa sünnib rakuaine äratarvitamine. Kaotus tehakse tasa toidust saadud uue ainega. Keemiliste protsesside tagajärjel vabaneb energia, mis läheb keha soojuseks ja keha masinavärgi käimapanekuks, s. t. närvide, musklite ja teiste kudede tegevuseks.

Nagu masina juures nii ka siin tekivad laguained. Tekib söehappegaas, mille veri toob kopsu ja sealt hingatakse välja. Peale selle tekivad veel muudki laguained, mis peavad saama kehast kõrvaldatud. Kui nad jäävad kehha, siis võivad tuua surma. Suurt osa etendavad laguainete kõrvaldamises neerud ja nahk. Nahas leiduvate näärmete abil heidetakse välja higi. Neerude vigastuse korral on higinäärmete tegevus eriti elav; nad täidavad siis jõudumööda neerude ülesannet.

Higistamise läbi kõrvaldatakse laguained ja peale selle isegi bakterite mürgid, mis tekivad näiteks palaviku ajal. Seepärast edendataksegi higistamist palavikuhaiguse puhul. Kui organid ei lammuta mürke tarvilikul määral, siis tuleb nahk appi neid lammutama ja sagedasti haigestub sealjuures ise (nõgeslööve, jne.). Seepärast on tarvis hoolitseda korraliku eristuse eest. Higi-augud tuleb hoida puhtad. Auruvannid (saun) ja päikesevannid edendavad naha eritustegevust. Sageli leidub higis suurel määral haisevaid eritusprodukte, mis tekivad sooltes toiduosa roiskumisel. (See peaks manitsema seedeorganite tegevuse järgi valvama.) Higistamine toimub alatasa, kuid seda ei ole harilikult märgata, sest vähesel määral tekkinud higi aurab kohe. 24 tunni jooksul higistatakse harilikus olukorras $\frac{1}{2}$ liitrit vett. Raske töö juures või kõrgema temperatuuri käes higistatakse tunduvalt rohkem.

Pingutava töö juures on rakuaine ärakulmine ja laguainete tekkimine suurem. Väsimus ongi tingitud varuainete puudusest ja laguainete rohkusest kehas. Puhkust, magamist on tarvis selleks, et rakud saaksid mahti vabaneda halvavatest laguproduktidest ning ühtlasi ammutada uut ainet.

Nüüd oleme näinud, et nii inimese kui ka masina juures leiab aset põletusaine saamine ja põlemine ning laguproduktide tekkimine.

Milleks see kõik? Uks vanasõna ütleb: Me ei ela mitte, et süüa, vaid sööme, et elada.

Looja on annud meile imelise keha, ja on annud ka mõistuse, et me hoolitseksime oma keha tervise eest.

M. U.

Kas saatus on ette määratud

Järg „Meie Ajast“ nr. 1.

Võime ette ütelda, kuhu rong välja jõuab, kui teame, missugusel teel väljub jaamast. Nii võime ka ette aimata joodiku, riidleja või mõne teise kirgede-orja saatuse, ja seda muidugi siis, kui inimene ei muuda oma sihti. Miks ei või siis Jumal ette näha inimese eluteed? Jumal tunneb inimest põhjalikult. „Mina, Jehoova, uurin südame läbi, et ma annan igähele tema teede järele ja tema tegude vilja järele.“ Jer. 17, 10.

Kindlasti näeb Jumal ette iga mõtte, sõna ja teo kaugeleulatavaid tulemusi. Ühest rahvapõlvest teise näeb ta ette seda, millest meil inimestel ei ole aimdust.

Piiblis on sagedasti antud ennustus isikute kohta enne nende sündi, ja need on tõdenenud üle mitme rahvapõlve. Sellest on lähem seletus eelmise numbri esimeses artiklis. Jumal näeb inimese elukäigu ette matemaatilise täpsusega, rohkem kui meie inimesed suudame seda ette kujutada. „Sest tema (inimese) päevad on ju ära määratud, tema kuude arv on sinu käes, tema seatud aja oled sa määranud, et ta ei või selle üle minna.“ Iob 14, 5. Jumal on ette näinud ka rahvaste ja riikide saatuse. „Ja tema on teinud ühest verest kõik inimeste soo kõige maa peale elama, ja on määranud aja, mis ta enne on seadnud, ja raja, kus nad peavad elama.“ Prohveti ennustus piiblis ei ole midagi ebamäärast või juhusliku, vaid Jumala ettenägemise järele täpselt mõõdetud ajaloo (sündmuste) käik, mida juhivad raudsed seadused. See, kes on määranud eluseadused, teab kõige paremini nende täitmise või täitmatajätmise tulemusi. Nii siis Jumal ei ole saatust ette määranud, küll aga näeb ta saatuse ette ära.

Äravalimine.

Pühakiri kõneleb ka Jumala poolt äravalimisest. Selle mõtte toob Jeesus tähendamissõnas, milles on jutt viinamäe töötajatest. „Sest palju on kutsutud, aga pisut äravalitud.“

Kas Jumal peab ühest inimesest rohkem lugu kui teisest? Kas Jumal võttab arvele äravalimisel inimese päritolu, seisust või rikkust? Jumal on õiglane. „Jumal ei pea lugu missugusest soost inimene on.“ Ap. t. 10, 34. Jumal kutsub kõiki inimesi evangeeliumi läbi. Ta on selle eest kannud hoolt, et evangeelium saaks kuulutatud kõigile inimestele üle maailma. Jumaliku kutse kiireks edasiandmiseks on Jumala ettenägevus tasandanud tee kõige uuema teaduse leiutustega.

Kristus hüüab täna kogu maailmale: „Tulge minu juure kõik, ja mina tahan teile hingamise saata.“ Kõik on küll kutsutud, aga miks ei saa kõik vastu võetud? Siin tuleb küsimusse Jumala äravalimise otsus, mis siiski ei ole ühenduses ettemääramisega. „Seepärast ei maksa nüüd selle nõu, kes tahab, ega selle nõu, kes jookseb, vaid selle nõu, kes armu heidab. Seepärast heidab ta nüüd armu kelle peale ta tahab, ja teeb kõvaks keda ta tahab.“ Rom. 9, 16. 18. Mis peame nüüd ütleva, kas Jumala valik on juhuslik või parteilik? Paistab nagu oleks inimese oma tegevus ja tahe ärapäsemiseks tühine. Paulus tahab sellega selgitada tõsiasja, et inimene oma heade tegudega ei jõua iialgi ära teenida õndsust, vaid inimese püüde tõttu Jumal annab armu.

Mis on siis mõõduandev Jumala äravalimisel? Vastus kõlab: „Ja neid mõistetakse õigeks tema armust, äralunastamise läbi, mis on Kristuses Jeesuses.“ Seega Jumal valib inimesed igaveseks eluks Jeesuse Kristuse sees. Ükski ei ole maha jäetud, kedagi ei ole ära lükatud. Tee igavesse ellu on jäetud vabaks kõigile inimestele. Aga sinna saavad ainult need, kes usuvad Jumalat nii kuis pühakiri õpetab, ja kes püüavad elada pühitsuse elu. Ainult neid tahab Jumal vastu võtta. „Seepärast heidab ta nüüd armu selle peale, kelle peale ta tahab.“ Seega on kindel, et inimese igavene saatus oleneb temast endast.

Elulisi mõtteid

Diogenes tihti toonitas seda, et inimesed on läinud kaugele eemale jumalikest põhimõttest ja lakanud olemast inimesed.

Kord kõndis ta turul. Ta näga inimesi askeldavat; ühed sõimasid, teised kisendasid, kaupmehed petsid ostjaid, rikkad raiskasid raha, ostsid tarbetuid asju ja tõrjusid eemale kenjuseid.

Diogenes peatus keset turgu ja hüüdis: „Inimesed, tulge siia!“

Suur hulk rahvast tuli ta juure. Siis lausus ta neile: „Mis te siia tulite? Mis te minust tahate? Ega ma teid kutsunud, ma kutsusin inimesi. Inimesi aga ma teie keskel ei näe!“

*

Diogenes läks kord ühe aadliku pidule. Seal valati talle suur peeker viina täis. Diogenes võttis peekri ja kallas viina maha.

Piduperemes ja külalised hakkasid Diogenest noomima, et ta on raisanud nii palju kallist viina.

„Kui oleksin selle ära joonud,“ seletas Diogenes, „siis oleks see samuti raisku läinud. Aga nüüd on ta raisku läinud ilma, et oleks teinud mulle mingit kahju.“

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetaja ja talitus Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41.

Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. A. Eesti Liidu väljaanne.

Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.